

Tizenegyedik fejezet: A távírda, a távbeszélő központ, a posta az új postapalotában

Nem sok idő telt el a távírda és a posta Szügyi út-Deák Ferenc utcai szögletébe költözése óta, s megismétlődött az 1867-es panasz: *messze van a hivatal, a közönség elégedetlen. A balassagyarmati kereskedők lépéseket tettek az iránt, hogy a posta- és távirdahivatal a félre eső Szügyi – utcából, a Fő – utcára helyeztessék át. Ami ez idő szerint annyival könnyebben menne, mert a mostani érvényben lévő bérszerződés 1907. július 1.-vel lejár.*¹

*Egyik helyes és okoszerű intézkedés a posta és távirdahivatalnak a mostani városházán leendő elhelyezése. Igazán csodálkozunk kell azon, hogy Balassagyarmaton évtizedek óta, a közönség által leginkább látogatott ezen hely a városnak majdnem szélén van. Teljesen távol a kereskedők negyedétől, távol az összes hivataloktól, napi járóföldre. Sehol talán a világon ilyen elhelyezését a postának nem tapasztaljuk. A helyiségekről ne is beszéljünk. A téli hónapokban a sötétség ott kísérteties, alig ismerik ki magukat az ügyes-bajos emberek a rossz levegőjű sötét helyiségben. Nem különben a távíró és távbeszélő helyiségek is olyanok, hogy nem megyeszékhelyére, hanem valami balkáni faluba valók. A távbeszélő kezelők helyisége nem is szoba, de odú s a táviratok szobája is a legkisebb modernségnek is hiányával van. Elát még a közönségnek szánt előszoba! Oly kicsi, hogy egy néhány ember is alig fér bele. A várakozó emberek némelykor oly szorosan állanak ott egymás mellett, mint a besózott heringek. Ez persze a zsebtolvajokra nézve ideális állapot.*²

1910-ben már egyre kényelmetlenebb a posta, a távíró és ekkor már a távbeszélő működtetése is, az akkori helyén. A város vezetése önfeláldozóan lemondott a városházáról és döntés született arról, hogy a városházát kell átalakítani postaépületté. 1910 őszén meg is történt az épület terveinek jóváhagyása, a terveket a neves műépítész, Wadler Gyula készítette. 1911 tavaszán pedig létrejött a megegyezés: a majdani postapalota bérléséért a kincstár hajlandó volt 7.161 koronát fizetni. 1911 szeptemberében pedig az előjáróság hivatalainak ideiglenes elhelyezésére Dr. Somló József³ ügyvéd és neje hat szobából, öt kisebb lakrészből, függőfolyosóból, mellékhelyiségekből álló Óváros téri épületét vásárolták meg 29.000 koronaért. 1912 tavaszán a város előjárósága közhírré tette: *Posta- és távirdahivatal bérlésére kötendő szerződés 7200 koronába elfogadtatik.*⁴A városháza átalakítása Farkas Mihály kivitelezésében megkezdődött.

A városháza, amelyről a város vezetése korábban lemondott, az 1800-as évek elején leégett, és 1843-ban építették újjá. Az építésben részt vett Alk Ádám ácsmester, akit később bírónak, majd főbírónak választottak, és akinek a házában Balassagyarmat legelső távírdája 1866-ban megkezdte működését.

1912. szeptember 15-én jelent meg az örömdetes hír: *Az új postapalotát elsején adják át a forgalomnak, amikor az áthurcolkodás is megtörténik. A telefonbuzalokat a Népbank épületének tetején összpontosítják és onnét földalatti kábeleken, viszik át a palota hivatalos helyiségébe.*⁵

A hálózat építésnek hatalmas munkát kellett elvégeztetni a távírda munkásokkal: át kellett forgatni minden távíró és távbeszélő földfeletti vezetékét a postapalota és a vele szemben lévő népbank épületének tetőzetén megépített három- és kétsőves tetőtartókig. Földalatti kábelt kellett építeni a szemben lévő épület és a telefonközpont között. Ez az 1912-ben épült kábel volt városunk első földalatti hírközlő kábele. 1912. október 1-jén a távbeszélő központ, a távírda, a posta, városunk központi részébe, a mai Rákóczi fejedelem útja 24. számú épületbe költözött. A két szemben lévő épületről indultak el kezdetben a légvezetékes távbeszélő áramkörök négy irányban, a város épületeinek tetőzete fölött.

¹ NH, 1906. 8. szám

² Hausel Sándor: Dokumentumok Nógrád megye 1867–1914 közötti történetéhez Balassagyarmat, 2010. 348. o.

³ Dr. Somló József (1883-1944): ügyvéd, politikus. Balassagyarmaton született. Apja Brett Mór, az izraelita iskola nagyra becsült igazgatója volt.

⁴ NH, 1912. 18. szám

⁵ NH, 1912. 38. szám